

gründen wollte», sondern weil man bis gegen Ende des 12. Jahrhunderts alle Ausprägungen der Vita Canonica als eine Einheit betrachtete. Clarholz spielte in der Zirkarie im Mittelalter eine ziemlich Rolle. Während die übrigen dem Adel vorbehaltenen Stifte in Westfalen auch nach der tridentinischen Reform an schlechter Disziplin dahinsiechten, erlebte Clarholz unter dem Propst Elbert v. Kückelsheim 1694-1750 eine wahre Blütezeit. Es ist erfreulich zu hören mit welcher Liebe der letzte Propst des Stiftes Donatus van Oldeneel zahlreiche Flüchtlinge nicht nur des eigenen Ordens von 1792-1802 aufgenommen hat, im Gegensatz zu den Schwaben, von denen der bekannte Flüchtling aus der Abtei Beauport, Hervé Lesage, nicht viel Gutes zu berichten weiss. Die Aufhebung, in die der Konvent erst nach drei Jahren einwilligte (1806), scheint hier ein innerlich gesundes Kloster vorgefunden zu haben.

Windberg

N. BACKMUND, O. Praem.

M. MÜLLER, *Marchtaler Lehrer-Akademie*. Festschrift zur Eröffnung der Kirchlichen Akademie der Lehrerbildung, Obermarchtal. 280 S. Ulm 1978.

Das Kloster Obermarchtal ging 1972 in den Besitz der Diözese Rottenburg über. Der Nordflügel des Hauses enthält nach wie vor eine Mächenschule der Salesianerinnen, deren klausurbereich erweitert wurde. Der Rest wurde nach einem kostspieligen Umbau als katholische Lehrerakademie adaptiert. Die ersten 150 Seiten dieser Festschrift handeln über Theorie von Erziehung und Unterricht, Seite 164 bis 188 bringt eine Geschichte des Prämonstratenserstiftes Marchthal von der Hand des bekannten Historikers Prof. H. Tüchle, die viele neue Gesichtspunkte bringt. S. 188-201 spricht H.K. Kraft über die Baugeschichte der Abtei, S. 202-212 entwirft Th. Herrmann ein Bild vom Leben und Schaffen des berühmtesten Chorherren von Marchtal, Joh. Seb. Sailer. S. 212-228 werden vom gleichen Autor die Abte des Stiftes behandelt. Die Festschrift ist hervorragend illustriert, zum Teil farbig. Das Refektorium, das lange Zeit als Archivdepot gedient hatte, ist nunmehr als festlicher Spiegelsaal sehr schön renoviert. Die alten Ökonomiegebäude aus der Barockzeit sind 1975 völlig abgebrannt.

N. BACKMUND O. Praem.

A. WILLEMS, *De Kronijk door Adrien Carpentier en Charles Millet van 1597 over Langdorp, Messelbroek en Testelt in het Hertogdom. — Uitgave van de Aarschotse Kring voor Heemkunde* 1979, Drukk. Veys, Tielt.

Dit werk is de uitgave van een merkwaardig handschrift (B.AH 131)

dat berust in het Arenberg-archief te Heverlee. Het is een rapport dat in opdracht van Karel van Croy, hertog van Aarschot, werd opgetekend door zijn schatmeester-generaal Adrien Carpentier en de auditeur van de Rekenkamer Charles Millet. Het behelst de beschrijving van de toestand op godsdienstig, sociaal, cultureel en economisch gebied van de dorpen en gehuchten van het land van Aarschot na de rampzalige periode van godsdienstige en militaire troebelen van 1578 en de volgende jaren. Het rapport werd geschreven in het Frans waarvan hier een vertaling gegeven wordt voor de dorpen Langdorp, Messelbroek en Testelt. Men vindt er de telling van de weerbare mannen en het aantal van de bewoonde huizen, de toestand van de kerkgebouwen, de beschrijving van de geestelijke en wereldlijke verenigingen, de huurverplichtingen van de eigendommen enz. Interessant is de lange lijst van de invoerprodukten waarvoor tol moest betaald worden aan de grens van het hertogdom nabij de abdij van Averbode. Deze abdij bezat het begetingsrecht over de parochie Messelbroek en Testelt, zo is deze uitgave nuttig voor de geschiedenis ervan. We vinden ten andere op blz. 113 een summiere beschrijving en op blz. 128 een afbeelding van die abdij volgens een tekening van ca 1597 (Heverlee, Arenbergarchief, F. 281, fol. 75). Op 't einde wordt een overzicht gegeven van de munten en maten gebruikt in het rapport. Een index van de geciteerde persoonsnamen en plaatsen zou veel bijgedragen hebben tot de bruikbaarheid ervan. Maar gezien financiële en andere redenen een wetenschappelijke uitgave en vertaling van de tekst niet mogelijk maakte, zal daarin de reden van dit ontbreken moeten gezocht worden.

G. SLECHTEN O. Praem.

J.J.M.S. ADAMS, *Nunhem, een oude Servaasparochie*. 1978. 131 bl. — Te bekomen bij Nunhem-Zaden. B.V., Haelen (Nederland).

In de provincie Limburg, bisdom Roermond (Nederland) ligt een niet al te grote parochie, Nunhem genaamd. Nieuw van oprichting is ze bepaald niet. Ze bestond reeds in de Middeleeuwen. Een klooster van monialen onzer Orde, Keizerbos, had rechten op inkomsten van de parochie. De heer Adams heeft zich aan de bestudering gezet van de geschiedenis der parochie. Hij deed het met ijver en volharding. Opzoekingen in verschillende archiefdepots kwamen er bij te pas; in het bijzonder het abdijsarchief van Averbode. Een fijn afgewerkte studie werd het. We gaan hier niet alles, zij het oppervlakkig, aangeven wat hier geboden wordt, met talrijke notas gesierd. Zowel het ontstaan van de parochie als de namen van de pastoors ervan worden aangegeven; met hun, in zover het mogelijk was, karaktertrekken en hun pastorale bekommernissen; de tiend-rechten van de parochie. Volgt daarna nog een opstel over «Het Huys Nunhem». Een zorgvuldig opgemaakte